

EXPERTPANEL

Hart Advocaten: wanneer mag een beleggingsrekening worden geblokkeerd?

CHRISTIAN WULF · 26 AUGUSTUS 2026

IO

Een beleggingsrekening blokkeren omdat een klant onvoldoende meewerkt aan een Wwft-cliëntenonderzoek, kan geoorloofd zijn. Maar die bevoegdheid kent grenzen. Uit recente Kifid-uitspraken blijkt dat vooral van belang is of de klant daadwerkelijk tekortschiet in de medewerking die hij moet verlenen en of een blokkade noodzakelijk en proportioneel is.

Een cliëntenonderzoek loopt vast. De klant verstrekt niet alle gevraagde informatie, vragen over de herkomst van vermogen blijven onbeantwoord en ondertussen kan via de beleggingsrekening gewoon worden gehandeld. Voor de instelling ontstaat dan de vraag welke maatregelen zij mag of moet treffen, zolang het Wwft-cliëntenonderzoek niet kan worden afgerond.

De Wwft verplicht instellingen tot het verrichten van cliëntenonderzoek en tot een voortdurende controle van de zakelijke relatie. Uit de Kifid-rechtspraak volgt dat een instelling daarbij in beginsel ruimte heeft om informatie bij de klant op te vragen en, bij onvoldoende medewerking, de dienstverlening tijdelijk te beperken of geheel te beëindigen. Een blokkade van de beleggingsrekening kan daarvan onderdeel zijn. Die bevoegdheid is echter niet onbeperkt. Het

informatieverzoek moet redelijk en proportioneel zijn en ook de daaropvolgende blokkade moet gerechtvaardigd blijven. Daarbij speelt niet alleen de Wwft een rol. Een blokkade grijpt ook in op de contractuele rechtsverhouding tussen instelling en klant, aangezien een blokkade in juridische zin een opschorting van de dienstverlening betreft.

Blokkeren van de beleggingsrekening

Als een klant ondanks informatieverzoeken van de instelling onvoldoende informatie verstrekt, ontstaat een praktisch probleem. De instelling kan het cliëntenonderzoek niet afronden, terwijl de dienstverlening ondertussen doorloopt. Het Kifid heeft in verschillende uitspraken geoordeeld dat een beleggingsrekening in zo'n situatie voor transacties kan worden geblokkeerd. Het gaat dan om een tijdelijke maatregel, gedurende de periode waarin het cliëntenonderzoek door gebrek aan medewerking van de klant niet kan worden voltooid.

Dat klinkt eenvoudig, maar bij een beleggingsrekening is een blokkade ingrijpend. Een belegger die gedurende enkele weken niet kan handelen, kan posities niet afbouwen, geen nieuwe posities innemen en niet reageren op marktontwikkelingen. Dit kan een impact hebben op de waarde van de portefeuille. Daarmee neemt ook het belang toe om vooraf goed vast te stellen waarom de blokkade noodzakelijk is en voortdurend te beoordelen of zij nog kan worden gehandhaafd.

De toepasselijke voorwaarden

Van belang is ook wat contractueel met de klant is afgesproken. In de door het Kifid beoordeelde zaken volgde uit de toepasselijke voorwaarden dat de instelling cliëntenonderzoek mocht uitvoeren en daarvoor informatie bij de klant mocht opvragen. Ook was geregeld dat de klant die informatie binnen een redelijke termijn moest verstrekken (de medewerkingsplicht) en dat de dienstverlening kon worden beperkt zolang het onderzoek niet was afgerond.

Die contractuele basis is belangrijk. De Wwft verplicht een instelling tot cliëntenonderzoek, maar daarmee is niet automatisch iedere denkbare civielrechtelijke maatregel tegenover een klant gerechtvaardigd. Controleer daarom of de cliëntenovereenkomst en algemene voorwaarden het voldoende duidelijk regelen:

- welke informatie in het kader van cliëntenonderzoek kan worden verlangd;
- binnen welke termijn de klant moet reageren;
- welke gevolgen onvoldoende medewerking kan hebben; en,
- of en onder welke omstandigheden de dienstverlening kan worden opgeschort, beperkt of beëindigd.

Wanneer is blokkeren geoorloofd?

Allereerst moet het informatieverzoek zelf redelijk en proportioneel zijn.

Vervolgens moet duidelijk zijn welke informatie nog ontbreekt en moet de klant een redelijke mogelijkheid krijgen om deze te verstrekken. Als de klant vervolgens niet of onvoldoende reageert, kan een blokkade onder omstandigheden gerechtvaardigd zijn.

Maar daarmee houdt de beoordeling niet op. Een recente Kifid-uitspraak laat zien dat ook tijdens de blokkade opnieuw moet worden bekeken of de grond daarvoor nog bestaat. In die zaak had de consument de gestelde en aanvullende vragen volgens het Kifid beantwoord. Daarmee had zij aan haar verplichtingen in het kader van het cliëntenonderzoek voldaan. Volgens de commissie kwam de bank daarom in beginsel niet langer de bevoegdheid toe om haar dienstverlening op te schorten door de beleggingsrekening te blokkeren. Dat is voor de praktijk misschien wel de belangrijkste les. Een blokkade is geen statische status, maar een maatregel waarvan de rechtvaardiging voortdurend moet worden herbeoordeeld. De relevante vraag is waarom het onderzoek nog openstaat en of dat nog aan de klant kan worden toegerekend.

Wat houdt blokkeren civielrechtelijk in?

Dit onderscheid is belangrijk, omdat een blokkade juridisch niet alleen een Wwft-vraagstuk is. De instelling heeft tegenover de klant ook contractuele verplichtingen. Bij een beleggingsrekening bestaat de dienstverlening onder meer uit het mogelijk maken of uitvoeren van transacties. Door de rekening te blokkeren, wordt die dienstverlening geheel of gedeeltelijk opgeschort.

Zolang daarvoor een voldoende rechtvaardiging bestaat, hoeft dat niet problematisch te zijn. Maar zodra de klant heeft verstrekt wat redelijkerwijs van hem kon worden verlangd, wordt het lastiger om de blokkade nog als gerechtvaardigde opschorting te beschouwen. De recente Kifid-uitspraak maakt dat concreet. Doordat de consument de gestelde vragen had beantwoord, bestond volgens de commissie in beginsel geen bevoegdheid meer om de dienstverlening door middel van de blokkade op te schorten. Het handhaven van de blokkade leverde daarom een toerekenbare tekortkoming op van de instelling.

Vijf tips voor de praktijk

1. Maak duidelijk welke informatie nog ontbreekt. Benoem concreet welke gegevens of documenten nodig zijn en waarom deze relevant zijn voor het cliëntenonderzoek.
2. Koppel een blokkade aan het gedrag van de klant. Leg vast dat het cliëntenonderzoek door het uitblijven of tekortschieten van de medewerking van de klant niet kan worden afgerond. Alleen de interne constatering dat een dossier nog niet compleet is, is daarvoor onvoldoende.

3. Beoordeel de proportionaliteit. Een handelsblokkade kan bij een beleggingsrekening grote financiële gevolgen hebben. Beoordeel daarom of een volledige blokkade noodzakelijk is of dat een minder verstrekkende beperking mogelijk is.
4. Herbeoordeel de blokkade zodra de klant reageert. Laat een rekening niet automatisch geblokkeerd blijven. Beoordeel na iedere relevante reactie of voortzetting van de blokkade nog gerechtvaardigd is.
5. Leg niet alleen de blokkade vast, maar ook de opheffing ervan. Zorg voor een proces waarin duidelijk is wie bevoegd is een blokkade in te stellen, wie controleert of de grond daarvoor nog bestaat en binnen welke termijn de rekening na voldoende medewerking weer wordt vrijgegeven.

Christian Wulf is know-howmanager bij Hart Advocaten, onderdeel van het expertpanel dat maandelijks een bijdrage voor Investment Officer schrijft.